

Nr 47

Utlåtande i anledning av framställning från fullmäktige i riksbanken angående flyttning till Skövde av riksbankens avdelningskontor i Mariestad.

I skrivelse till bankoutskottet den 29 april 1970 har *fullmäktige i riksbanken* hemställt att utskottet måtte föreslå riksdagen *dels* att riksbankens avdelningskontor i Mariestad nedlägges och ersättes av ett kontor i Skövde, *dels* att riksbankens avdelningskontor i Vänersborg nedlägges och att det skall få ankomma på fullmäktige att besluta om tidpunkten för sistnämnda nedläggning.

Fullmäktige erinrar om att ändring beträffande platserna för riksbankens avdelningskontor förutsätter ändring av 3 § bankoreglementet. Något formellt förslag till reglementsändring framläggs icke.

Såvitt fullmäktiges förslag avser avdelningskontoret i Vänersborg har det mött kritik. Avslagsyrkanden har framförts dels i motionerna I: 1239 och II: 1451, dels i motionen II: 1450. Länsstyrelsen i Älvsborgs län har inkommit med en skrivelse i ärendet, och drätselkammaren i Vänersborg har anhållit att få yttra sig innan ärendet avgöres. Utskottet har beslutat föreslå att behandlingen av fullmäktiges framställning i nu nämnda del skall uppskjutas till höstsessionen. Under förutsättning att talmanskonferensen inte har något att erinra däremot kommer utskottet att ta upp frågan om uppskov i sitt memorial nr 53.

I nu förevarande utlåtande behandlar utskottet sålunda fullmäktiges skrivelse blott såvitt den avser flyttning av avdelningskontoret i Mariestad. Skrivelsen är i berörda delar fogad som *bilaga* till detta utlåtande.

Av ovannämnda motioner gäller motionen II: 1450, vilken väckts av herr *Antby m. fl.*, även fullmäktiges förslag beträffande avdelningskontoret i Mariestad. I motionen hemställes nämligen att riksdagen skall avslå "de föreslagna förändringarna av 3 § bankoreglementet".

Motionen

Motionärernas resonemang riktar sig i huvudsak mot förslaget om indragning av avdelningskontoret i Vänersborg. I denna del skall motionen behandlas i annat sammanhang. Avslutningsvis anföres att det kan "ifrågasättas, om det är ekonomiskt fördelaktigt att dra in de redan etablerade kontoren och dra på sig de kostnader som följer med uppförande av ett helt nytt kontor". Andra lösningar för riksbankens lokala verksamhet i Västergötland och norra Bohuslän bör enligt motionärernas mening undersökas.

Utskottet

Frågan huruvida riksbankens avdelningskontor i Mariestad bör bibehållas har länge varit aktuell. I yttrande till bankoutskottet den 30 april 1969 över riksdagens revisorers framställning till riksdagen den 27 februari 1969 rörande riksbankens avdelningskontor anmälde bankofullmäktige att överväganden i fråga om Mariestads-kontorets fortbestånd förekommit och att fullmäktige under vissa förutsättningar ämnade framlägga förslag beträffande detta kontor. Om en indragning av Mariestads-kontoret blev aktuell skulle enligt fullmäktige övervägas huruvida den borde "föranleda inrättandet av ett nytt kontor å annan ort och i sådant fall eventuellt att ytterligare något riksbankskontor indras för att dess uppgifter skall föras till ett sådant nybildat kontor". Fullmäktiges nu framlagda förslag, som i sin helhet innefattar också en nedläggning av avdelningskontoret i Vänersborg, bör ses mot bakgrund av detta uttalande.

I detta sammanhang tar utskottet endast upp frågan om Mariestads-kontorets framtid. De skäl som fullmäktige anfört för att detta avdelningskontor skall ersättas med ett nytt kontor i Skövde finner utskottet bärande. Berörda parter har sedan länge haft kännedom om att frågan om en nedläggning av Mariestads-kontoret skulle aktualiseras. Det avslagsyrkande som förekommer i motionen II: 1450 synes närmast vara av formell natur — i första hand riktar sig motionärerna mot förslaget att avdelningskontoret i Vänersborg skall indragas. Utskottet tillstyrker sålunda fullmäktiges förslag beträffande Mariestads-kontoret.

De av riksbanken preliminärt reserverade lokalerna i Skövde beräknas, såsom framgår av skrivelsen, vara inflyttningsklara den 1 oktober 1971. Den exakta tidpunkten för överflyttningen av riksbankens verksamhet i Skaraborgs län från Mariestad till Skövde torde få fastställas av fullmäktige. Någon omedelbar ändring i bankoreglementet erfordras inte. Saken kan beaktas vid en mera omfattande revision av reglementet som utskottet ämnar föranstalta om senare i år.

Åberopande vad här anförts hemställer utskottet

att riksdagen med bifall till fullmäktiges i riksbanken förevarande framställning, såvitt nu är i fråga, och med avslag på motionen II: 1450, såvitt nu är i fråga, beslutar att riksbankens avdelningskontor i Mariestad skall flyttas till Skövde.

Stockholm den 20 maj 1970

På bankoutskottets vägnar:

C. G. REGNÉLL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ståhle (s), Åke Larsson (s), Palm (s), Åkerlund (m), Mattsson (cp)*, Stadling (s)*, Annerås (fp)* och Brundin (m)*.

från andra kammaren: herrar Regnéll (m), Franzén i Motala (s)*, Bengtsson i Landskrona (s), Börjesson i Glömminge (cp)*, Larsson i Umeå (fp)*, Rask (s), Stridsman (cp) och Brännström (s)*.

* Ej närvarande vid justeringen.

*Bilaga***Till Riksdagens Bankoutskott.**

I skrivelse till bankoutskottet den 30 april 1969 med yttrande i frågan om riksbankens avdelningskontor (BaU 1969: 43) anmälde fullmäktige, att de ändrade postala kommunikationslinjerna föranlett viss omfördelning av sedel- och myntdistributionen mellan bankens kontor, vilket särskilt påverkat verksamheten vid kontoret i Mariestad. Inom riksbanken hade därför övervägts frågan om ett eventuellt överförande av detta kontors verksamhet till andra riksbankskontor eller till ett nytt kontor i bättre belägen ort inom länet. Dessa överväganden och utredningar hade avbrutits sedan riksdagens revisorer upptagit frågan om utredning av bankens hela kontorsnät.

Sedan riksdagen i enlighet med bankoutskottets hemställan beslutat, att en allmän utredning av kontorsfrågan ej bör komma till stånd, har fullmäktige ånyo aktualiserat frågan om avdelningskontoret i Mariestad. Såsom resultat härav får fullmäktige framlägga följande förslag beträffande Mariestads- och Vänersborgs-kontoren.

Riksbanken har — förutom huvudkontoret i Stockholm — avdelningskontor i varje länsresidensstad. Kontorens verksamhetsområden sammanfaller med länen utom i vad avser sedel- och myntrörelsen, där de postala kommunikationslinjerna i allt större utsträckning inverkat på kontorsdistriktens omfattning. Sistnämnda ändring av distrikten har skett i samråd med poststyrelsen i syfte att ordna sedel- och myntdistributionen så ekonomiskt och ur säkerhetssynpunkt på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt utan att därvid göra avkall på rimliga servicekrav.

I vad avser postverkets kassarörelse i Skaraborgs län har en successiv överflyttning skett av vissa områden från riksbankskontoret i Mariestad till andra riksbankskontor. Under början av 1950-talet var denna överflyttning till övervägande del betingad av att Mariestads-kontoret inte hade tillräckliga lokaler att handha den alltmer ökande sedelrörelsen. De därefter genomförda överflyttningarna har däremot varit betingade av ändrade postala kommunikationslinjer. För de större vid stambanan belägna postanstalternas del har nämligen postverket ansett nackdelen av en längre transportsträcka uppvägas av möjligheten att anlita postkupé. Inte minst avgörande för omläggningen av dessa stora värdetransporter har varit strävan efter ökad transportsäkerhet. Efter senaste omläggning av kommunikationslinjerna har sålunda postanstalterna i Skövde överförts till riksbankskontoret i Göteborg. Sedelrörelserna till och från de större postanstalterna, som i brevområdeshänseende sorterar under postkontoret i Skövde, dirigeras dock

fortfarande till riksbankskontoret i Mariestad. Vid plötsligt och oväntat sedelbehov för postkontoren i Skövde kan postverket dessutom alltjämt hämta sedlar med egna bilar från postkontoret i Mariestad, som i sin tur rekviderar sedlar från riksbankskontoret därstädes.

Vid underhandsöverläggningar med representanter för poststyrelsen har man från postverkets sida förklarat sig vara i behov av ett riksbankskontor i norra delen av Västergötland. Som enda lämpliga lokaliseringsort härför har angivits Skövde, som är en centralort för poströrelsen inom norra Västergötland. Förflyttning av riksbankens kontor från Mariestad till Skövde skulle för postverket innebära inbesparing av icke oväsentliga transportkostnader.

Fullmäktige vill i detta sammanhang meddela att Skaraborgs Enskilda Bank i skrivelse den 13 januari 1970 under framhållande av behovet av ett riksbankskontor i Skaraborgs län som sin mening uttalat att därest Mariestads-kontoret indrages starka skäl talar för att nyetablerat kontor förlades till Skövde.

Sammanfattningsvis synes det alltså medföra bestämda fördelar att till ett riksbankskontor i Skövde sammanföra den sedelrörelse som för närvarande upprätthålles vid Mariestads-kontoret och den sedeldistribution som tidigare hänförs till detta kontor men på grund av distributionstekniska skäl för närvarande ombesörjes från Göteborg och Jönköping.

Vad beträffar Mariestads-kontorets lånerörelse skulle en omlokalisering till Skövde inte innebära några större nackdelar för bankens lånekunder. Ansökningar om bosättningslån förmedlas redan nu genom ortsombud i olika delar av lånedistriktet, medan i fråga om övriga låneformer banken skulle komma att erbjuda bättre service från ett kontor i Skövde med dess centrala belägenhet i ett relativt tätbefolkat område. Förbindelserna med länsstyrelsen i Mariestad, med vilken riksbanken samverkar vid beredningsplaneringen av betalningsmedelsförsörjningen, lär utan större olägenhet kunna upprätthållas också efter en förflyttning av kontoret från Mariestad till Skövde.

Då frågan om Mariestads-kontorets förflyttning nu aktualiseras, sammanhänger detta också med att riksbankens lokaler i Mariestad är för små för att kontoret skall kunna omhänderha hela sedel- och myntdistributionen i Skaraborgs län. Valvet möjliggör inte att kontoret från huvudkontoret förses med den mängd sedlar och mynt, som ur transportsynpunkt vore rationellt, utan tillförseln måste ske med relativt små och täta transporter. Därtill kommer att televerket, i vars fastighet riksbankskontoret i Mariestad är inrymt, till riksbanken framfört önskemål om att banken såvitt möjligt skall avflytta för att bereda televerket större lokaler. En ombyggnad av televerkets lokaler samtidigt med ett upprätthållande av riksbankens rörelse i fastigheten skulle i hög grad försvåra och fördyra televerkets ombyggnad. Bankens lokaler är ej heller ur säkerhetssynpunkt tillfredställande. Riksbanken synes sålunda böra räkna med att under en snar framtid under alla förhållanden avflytta från nuvarande lokaler. Samtidigt med att därvid andra lokaler i Mariestad diskuterats har fullmäktige låtit utreda möjligheterna att flytta riksbankskontoret till Skövde. Det har härvid visat sig att för riksbankens rörelse lämpliga lokalutrymmen skulle kunna erhållas inom ettdera av två nu planerade nybyggen i Skövde. Då enligt de kommunala myndigheterna i Skövde andra lämpliga utrymmen ej torde komma att stå till buds under den närmaste femårsperioden har riksbanken funnit det

nödvändigt att i avvaktan på riksdagens beslut i ärendet preliminärt reservera lokalutrymmen i det ena av de nu aktuella nybyggena. Rivning av äldre bebyggelse har påbörjats på denna fastighet. Byggmästaren-hyresvärden har förelagt banken skisser och hyreskontrakt för de planerade riksbankslokalerna och enligt föreliggande planer skall nybyggnaden vara inflyttningsklar den 1 oktober 1971. I jämförelse med nuvarande lokaler i Mariestad omfattar de planerade lokalerna väsentligt större valvsutrymmen men även större och bättre lokaler för övrig verksamhet speciellt för sedelräkning.

Med åberopande av det anförda får fullmäktige hemställa, att bankoutskottet måtte föreslå riksdagen, dels att riksbankens avdelningskontor i Mariestad nedlägges och ersättes av ett kontor i Skövde, dels att riksbankens avdelningskontor i Vänersborg nedlägges, varvid det får ankomma på fullmäktige att besluta om tidpunkten för sistnämnda nedläggning.

Ändring beträffande platserna för riksbankens avdelningskontor förutsätter ändring av 3 § bankoreglementet.

Stockholm den 29 april 1970.

Å Fullmäktiges vägnar:
KJELL-OLOF FELDT

/Karin Åsbrink